

EIERRAPPORT 2011

EIERRAPPORT 2011

Folketrygdfondet forvalter
Statens pensjonsfond Norge
og Statens obligasjonsfond

EIERRAPPORT 2011

Innholdsfortegnelse	2
Administrerende direktørs innledning	3
Aktivt eierskap	4
Generalforsamlinger høsten 2010 – våren 2011	6
Valgkomiteens arbeid	8
Lederlønsordninger	9
Prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet	10
Ansvarlig investeringsvirksomhet	12
FNs prinsipper for ansvarlige investeringer	16
Deltakelse i styrende organer	18
Annen relevant informasjon	19

Å fastsette prinsipper er én sak, å omsette dem i handling er en annen og mer krevende oppgave.

EIERSKAP OG EIERANSVAR

Folketrygdfondet er en forvalter av statlige midler. Samlet forvaltningskapital beløp seg per 30. juni 2011 til 185 milliarder kroner, hvorav 78,8 milliarder kroner var investert i aksjer i 48 selskaper i Norge og 90 selskaper i Danmark, Finland og Sverige. I tillegg var 55,4 milliarder kroner plassert i kredittobligasjoner.

Folketrygdfondet har tidligere hatt ett sett av prinsipper for eierskapsutøvelse og ett for etiske prinsipper. I erkjennelse av den innbyrdes sammenheng mellom de to saksområder, har styret i år fastsatt ett sett av prinsipper for Folketrygdfondets investeringsvirksomhet som dekker begge disse områder. Prinsippene tydeliggjør hvordan vi arbeider med eierskaps- og etikkspørsmål innenfor en kontekst der Folketrygdfondets forvaltning har som mål å oppnå høyest mulig avkastning over tid.

Å fastsette prinsipper er én sak, å omsette dem i handling er en annen og mer krevende oppgave. Det er et spørsmål om evnen til å «walk the talk». Ved at Folketrygdfondet har sluttet seg til FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI), blir vi også etterprøvd på hvordan vi utfører vårt arbeid. Alle deltakende investorer i PRI blir hvert år bedt om å rapportere om gjennomføringen. Rapporteringsarbeidet og tilbakemeldingene har bidratt til å identifisere områder hvor vår innsats kan styrkes fremover.

Langsiktig verdiskaping er avhengig av flere forhold; en god økonomisk utvikling i selskapene, god forvaltning av selskapenes samfunnsansvar og betryggende eierstyring. Hvordan et selskap håndterer miljø-, samfunns- og eiermessige forhold anser vi som en viktig indikator på kvaliteten på selskapets ledelse og evnen til langsiktig verdiskaping. Vår investeringsvirksomhet baseres på grundige analyser og vi søker å unngå å være investert i selskaper som ikke tar disse spørsmål alvorlig da det innebærer for stor risiko. Historisk har dette bidratt til at vi har lyktes med å oppnå bedre avkastning enn markedet over tid.

Som finansiell investor engasjerer vi oss i eierspørsmål knyttet til styresammensetning, avlønning, rapportering og kommunikasjon, verdier og styringsprinsipper samt kapitalstruktur og strategi. I utøvelsen av vårt samfunnsansvar har vi valgt å prioritere temaer som rapportering og kommunikasjon, antikorrupsjon og klimagassutslipp fordi vi mener det

for vår samlede portefølje er knyttet stor økonomisk risiko til disse områdene. Vi har videre valgt å gå dypere inn i to saksområder som er vesentlige for vår norske aksjeportefølje. Det gjelder spørsmål knyttet til lakseoppdrett og ukonvensjonell olje- og gassutvinning.

En viktig del av eierskapsarbeidet er den kontinuerlige dialogen vi har med selskapenes ledelse og styre om eierspørsmål og samfunnsansvar. Vi jobber fortløpende med eierskaps-spørsmål overfor selskapene, og i enkelte selskaper kan vårt arbeid med slike prosesser gå over flere år. Samtidig er vi tydelige på at vår rolle som finansiell eier ikke innebærer at vi skal fortelle selskapene hvordan de konkret skal løse eventuelle problemer. Det er styrenes oppgave å sørge for at dette håndteres på en god måte innenfor rammen av god selskapsstyring.

Folketrygdfondet legger stor vekt på aktiv deltakelse på selskapenes generalforsamlinger, og har i 2011 avgitt stemmer i samtlige selskaper hvor vi har vært aksjonær på generalforsamlingstidspunktet. Dette innebærer at vi totalt har stemt i 60 generalforsamlinger i selskaper notert på Oslo Børs. Vi har stemt imot 12 forslag på generalforsamlingene til syv forskjellige selskaper. Dette har vært forslag relatert til lederlønnserklæringer og tilhørende emisjonsfullmakt til opsjonsprogram samt generelle emisjonsfullmakter som vi mener har vært for omfattende. Når det gjelder den nordiske porteføljen, har Folketrygdfondet avgitt stemmer i 116 generalforsamlinger, samtlige ved fullmakt med stemmeinstruks.

Formålet med Eierrapporten er å bidra til åpenhet om og innsikt i, de prinsipper vi legger til grunn for arbeidet med forvaltningen av fellesskapets midler og hvordan målformuleringene blir etterlevd. Det er også viktig for oss å formidle at vi står for forutsigbarhet og konsekvens både i ord og handling.

Olaug Svarva

Olaug Svarva, adm. direktør
Oslo, 24. august 2011

AKTIVT EIERSKAP

Folketrygdfondet skal være en ansvarlig og langsiktig forvalter av fellesskapets midler. For å sikre våre finansielle verdier, mener vi det er viktig å ha en bevisst eierskapsutøvelse som både kan bidra til en positiv verdiutvikling i de selskapene vi er investert i og et velfungerende finansmarked. Folketrygdfondet mener den langsiktige verdiskapingen er best tjent med selskaper med god selskapsstyring og fokus på miljø og samfunnsmessige forhold. Vi arbeider derfor systematisk med disse spørsmålene som en integrert del av vår ansvarlige investeringsvirksomhet. God eierskapsoppfølging krever innsikt i og kunnskap om drift, strategi, rammebetingelser og selskapsledelse. Vi legger derfor stor vekt på at eierskapsarbeidet skal være en integrert del av investeringsvirksomheten slik at vi kan være en krevende eier som opptrer ryddig og etter fastsatte prinsipper.

For at vi i størst mulig grad skal opptre på en forutsigbar og konsekvent måte i saker av samme karakter, og i samsvar med Finansdepartementets krav i mandatet for forvaltningen, har Folketrygdfondets styre fastsatt prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet. Disse prinsippene er offentlig tilgjengelig på Folketrygdfondets nettside www.ftf.no.

Folketrygdfondet arbeider for at de selskapene vi er investert i skal følge de prinsipper som fremgår av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES-anbefalingen). Vi oppfordrer også selskapene til å følge FNs Global Compact og OECDs prinsipper for multinasjonale selskaper. Vår eierskapsutøvelse er videre basert på FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI). Folketrygdfondet deltar også i

samarbeidsprosjektene Bærekraftig verdiskaping og Carbon Disclosure Project (CDP).

Vårt eierskapsarbeid utføres ved at vi deltar og stemmer på generalforsamlinger og obligasjonseiermøter der det er aktuelt. I tillegg tar vi opp saker med selskapets ledelse og/eller styreleder når vi mener dette er nødvendig, enten i møter eller skriftlig. Denne kontakten gir oss anledning til å gi vår tilbakemelding slik at selskapene kan finne løsninger som også er i tråd med eiernes interesser. Vi samarbeider også med andre aksjonærer når vi mener dette er hensiktsmessig for å ivareta våre finansielle interesser.

Folketrygdfondet er representert i enkelte valgkomiteer, bedriftsforsamlinger og representantskap. Vi anser valgkomiteens arbeid som meget viktig for å sikre kompetente og velfungerende styre. I de tilfeller vi ikke selv er representert i valgkomiteen, gir vi ofte komiteen innspill til kriterier og kompetanse vi mener er viktig for at selskapet skal ha et hensiktsmessig og godt styre.

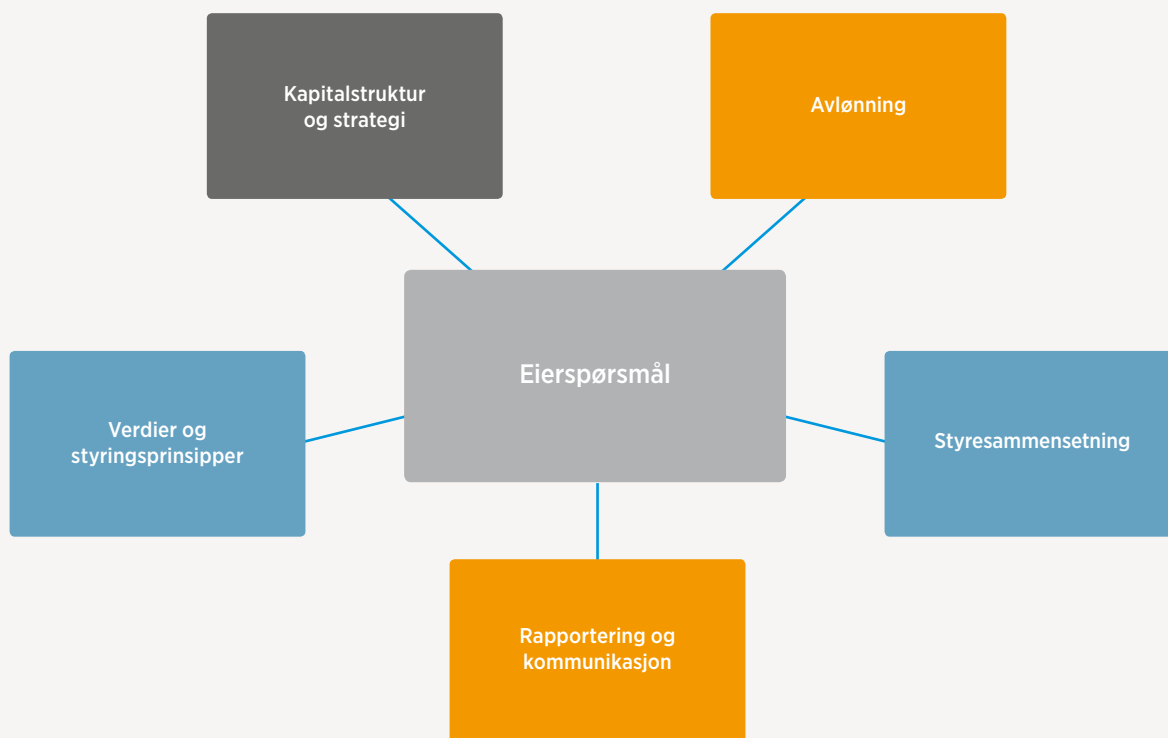
Innen renteforvaltningen er det ikke knyttet eierrettigheter til de enkelte eierposter slik det er for aksjer. I obligasjonsmarkedet er det viktig med klare og entydige kontrakter som regulerer låneforholdet. I forbindelse med tegning i nye lån, arbeider vi derfor aktivt for å sikre at lånekontrakten inneholder klausuler som er tilpasset den kredittrisikoen lånet antas å representere. Skulle det derimot inntre en kreditthendelse i form av betalingsmislighold eller at utsteder kommer i konflikt med klausuler i låneavtalen, må obligasjonseierne engasjere seg. Som en av de store aktørene i det norske rentemarkedet, vil Folketrygdfondet derfor kunne spille en aktiv rolle knyttet til misligholdssituasjoner i obligasjonslån hvor vi er stor eier.

Bevisst og aktiv eierskapsutøvelse skal bidra til å sikre våre finansielle verdier.

SENTRALE EIERSPØRSMÅL

Ved halvårsskiftet 2011 hadde Folketrygdfondet aksjeinvesteringer for 67,5 milliarder kroner i 48 norske selskaper og 11,2 milliarder kroner i 90 øvrige nordiske selskaper. Den største investeringen i den norske aksjeporteføljen er i Statoil med 13,3 milliarder kroner, mens den største investeringen i den nordiske aksjeporteføljen er i Novo Nordisk med 848 millioner kroner. Størst eierandel i den norske aksjeporteføljen har vi i Ekornes med 10,6 prosent. I den nordiske aksjeporteføljen er eierandelen på 1,3 prosent i HIQ International den største.

Som stor finansiell investor er vi opptatt av følgende sentrale eierspørsmål:

ÅPENT OG FORUTSIGBART EIERSKAPSARBEID

Folketrygdfondet skal ha en åpen og forutsigbar eierskapsutøvelse. På Folketrygdfondets nettsted, www.ftf.no, publiserer vi overordnet informasjon om vår eierskapsutøvelse, herunder de prinsipper vi

legger til grunn for ansvarlig investeringsvirksomhet. På nettstedet publiseres også uttalelser Folketrygdfondet har gitt i forbindelse med aktuelle generalforsamlingssaker.

Aktiv deltakelse på selskapenes generalforsamlinger er en viktig del av vårt eierskapsarbeid.

GENERALFORSAMLINGER HØSTEN 2010 – VÅREN 2011

Folketrygdfondet er en av de største finansielle eierne på Oslo Børs. I tillegg har vi eierandeler i selskaper notert på børsene i Sverige, Danmark og Finland. For å sikre våre verdier er det viktig å ha en forutsigbar og bevisst eierskapsoppfølging integrert i forvaltningen av porteføljene.

Aktiv deltakelse på selskapenes generalforsamlinger basert på Folketrygdfondets prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet, er en viktig del av vårt eierskapsarbeid. Alle generalforsamlingssaker vurderes på samme prinsipielle grunnlag og på bakgrunn av sakens egenart. Den viktigste delen av eierskapsarbeidet er imidlertid den kontinuerlige dialogen vi har med selskapenes ledelse og styre. Vi jobber fortløpende med eierskaps spørsmål overfor selskapene, og i enkelte selskaper kan vårt arbeid med slike prosesser gå over

flere år. Folketrygdfondet ønsker å være en forutsigbar eier som vektlegger dialog med og imøtekommenhet fra selskaps side på en konstruktiv måte. Dette betyr blant annet at vi kan velge å stemme for et forslag som i utgangspunktet ikke er helt i tråd med våre prinsipper, såfremt selskapet viser en klar utvikling og forbedring over tid. I årets generalforsamlinger har vi i stor grad erfart at tidligere års dialog er hensyntatt og forbedringer gjennomført. Der vi opplever at selskapet ikke viser nødvendig endringsvilje, vil vi imidlertid stemme mot fremlagte forslag som er i strid med Folketrygdfondets prinsipper.

Folketrygdfondet har i løpet av 2011 avgitt stemmer i samtlige selskaper hvor vi har vært aksjonærer på tidspunktet for generalforsamlingene. Det innebærer at vi totalt har stemt i 60 generalforsamlinger i selskaper notert på Oslo Børs. Vi har stemt imot tolv saker på generalforsamlingene til

Generalforsamlingssesongen	1. juli 2010 – 30. juni 2011	Norge	Norden
Deltagelse på generalforsamlinger	Totalt	60	116
	Fremmøte	31	
	Fullmakt med instruks	29	116
Totalt antall stemmer mot fremsatte forslag		12	68
Antall stemmegivninger mot styrets forslag	Lederlønn	4	16
	Emisjonsfullmakt	6	3
	Styrehonorar	1	2
	Valgkomité		2
	Salg av datterselskap		2
	Tilbakekjøpsfullmakt		1
	Utbytte		1
	Nyoppnevning av revisor		3
	Deltakelse avviklingsprogram		2
Aksjonærforslag	Mot diverse forslag	1	36
	For rett til konvertering fra B-aksjer til A-aksjer		2

syv forskjellige selskaper. Dette er forslag som er relatert til lederlønnserklæringen og tilhørende emisjonsfullmakt til opsjonsprogram (Algeta, Noreco, Atea og RCCL), generelle emisjonsfullmakter som er meget omfattende (Norwegian Property, Axis-Shield) og relatert til styrehonorar med opsjoner (Algeta). Det er avgitt stemmeforklaringer for vår stemmegivning som er tilgjengelig på www.ftf.no.

Når det gjelder den nordiske porteføljen, har Folketrygdfondet avgitt stemmer i til sammen 116 generalforsamlinger, samtlige ved fullmakt med stemmeinstruks. Vi legger i hovedsak samme forvaltningsstrategi og investeringsprosess til grunn for forvaltningen i Norge og i Norden, og opplever positive samspills- og kompetanseoverføringseffekter ved å forvalte både norske og nordiske porteføljer. Den økte informasjonstilgangen forvalterne får gjennom å operere i et mer internasjonalt investeringsunivers gjør det lettere å fange opp markedsendringer på et tidlig tidspunkt, noe som også er til nytte i forvaltningen av de norske porteføljene.

Våre erfaringer med den nordiske porteføljen, er at de fleste sakene der vi har stemt imot styrets forslag er knyttet til lederlønnserklæring og tilhørende insentivprogram/emisjonsfullmakter. I tillegg har vi i et par tilfeller stemt imot retningslinjer for og oppnevning til valgkomité da de fremlagte forslagene ville medføre at styreleder også ville være leder av valgkomiteen. Av andre saker vi har stemt imot kan nevnes salg av datterselskaper, ekstrahonorar til styret og omfattende tilbakekjøpsfullmakt. I ett tilfelle avstod vi fra å stemme for utbetaling av utbytte for å markere at vi mente utbyttet var for lavt. Vi har videre stemt imot at danske banker skulle delta i et avviklingsprogram, og imot gjenoppnevning av revisor ettersom revisor også hadde mottatt betydelige beløp for ikke-revisorrelaterte tjenester. I den nordiske porteføljen har vi erfart at det er fremmet mange aksjonærforslag og vi har stemt mot 36 saker av denne type. Sakene har variert fra forslag om å iverksette granskning til krav om å gjennomføre årlige vurderinger og rabatt på selskapets produkter for aksjonærene. Vi har dog stemt for to aksjonærforslag relatert til konverteringsrett for innehavere av B-aksjer til A-aksjer.

Emisjonsfullmakter

I **generalforsamlings sesongen 2010-2011** har Folketrygdfondet sett at enkelte selskaper i den norske porteføljen både ber om en generell emisjonsfullmakt på 10 prosent og en tilsvarende fullmakt for å utstede aksjer under et eventuelt konvertibelt lån. I utgangspunktet har Folketrygdfondet akseptert generelle emisjonsfullmakter på inntil 10 prosent. Emisjonsfullmakter utover dette må være begrunnet i et særskilt behov og konkret formål. Emisjonsfullmakter knyttet til mulige konvertible lån er i praksis en form for generell fullmakt når det verken er planer om, konkret behov for eller foreligger et tilbud om å oppta et konvertibelt lån. Samtidig ser vi at en åpning i det konvertible lånemarked kan utgjøre en gunstig forretningsmulighet for selskapet både for refinansiering og andre strukturelle endringer, og har forståelse for at et selskap ønsker å benytte denne muligheten. Vi ønsker ikke å hindre at selskapene nyttiggjør slike muligheter i lånemarkedet, men dette må vurderes opp mot mulig utvanningseffekt for aksjonærene.

I **årets generalforsamlinger** har vi kontaktet de selskaper som har fremmet forslag om fullmakter både for generelle formål og konvertible lån, og bedt om redegjørelse for behov og formål. Der det er gitt en tilstrekkelig konkret og velbegrunnet forklaring har vi normalt stemt for fullmaktene, men enkelte selskaper har også i generalforsamlingene selv valgt å redusere fullmaktenes størrelse. Uten et konkret formål mener vi imidlertid at generelle fullmakter, inkludert fullmakt for bruk til et konvertibelt lån, samlet ikke bør overstige 10 prosent av selskapets aksjekapital.

I **tilknytning til emisjonsfullmaktene** ser vi en tendens til at det presiseres at fullmakten også skal kunne benyttes i oppkjøps situasjoner eller i tilfeller som omhandlet i verdipapirhandelloven § 6-17. At styret får mulighet til å emittere aksjer i tilknytning til et oppkjøpsforsøk mot selskapet, innebærer i realiteten en form for «poison pill». Folketrygdfondet er skeptisk til å åpne for at emisjonsfullmakten også kan benyttes for å hindre en oppkjøps situasjon uten at aksjonærene har hatt anledning til å godkjenne dette.

VALGKOMITEENS ARBEID

Styrets mandat er å skape verdier for aksjonærene og sikre en god, langsiktig utvikling av selskapet. Et velfungerende styre er et konkurransefortrinn, og valgkomiteens viktigste oppgave er å sørge for en god prosess for å finne gode kandidater til selskapets styrende organer. Kun et fåtall av de selskapene Folketrygdfondet er aksjonær i, har valgt ikke å etablere en valgkomité. Folketrygdfondet har oppfordret også disse selskapene til å etablere valgkomité.

Valgkomiteen er ikke et lovfestet organ, men har sin forankring i prinsippene for god selskapsstyring og bør, i henhold til NUES-anbefalingen, vedtektsfestes. Etter endringene i 2010, følger det av NUES-anbefalingen at generalforsamlingen bør vedta retningslinjene for valgkomiteen. Vi har erfart at flere av selskapene vi er investert i nå har rettet seg etter dette.

Det er en del viktige prinsipper som bør legges til grunn for valgkomiteenes sammensetning og arbeid. Valgkomiteen bør sammensettes slik at flertallet av medlemmene er uavhengige av styret og ledende ansatte, og lederen bør være uavhengig av største eier. Styremedlemmer bør ikke være medlemmer av valgkomiteen.

Valgkomiteen skal vurdere styrets arbeid, kompetanse og sammensetning, og fremmer innstilling til generalforsamlingen om valg av kandidater til selskapets styrende organer. Det er viktig at valgkomiteen i sitt arbeid tar hensyn

til aksjonærfellesskapet, og både oppfordrer til og aktivt søker å få og vurdere innspill fra aksjonærene. Det innebærer at valgkomiteen må skaffe seg et godt innblikk i forholdene i selskapet, samspillet og prosesser i styret, og relasjonen mellom ledelsen og styret. I den forbindelse er en gjennomgang av styrets egenevaluering og innspill fra både styret og konsernsjefen viktige bidrag som må hensyntas.

Valgkomiteen må vurdere og analysere hvilken kompetanseprofil og –behov som er ønskelig for styrets kandidater. Dersom det er påkrevet å finne nye kandidater, må intervjuer og evaluering av enkeltkandidatene gjennomføres. I enkelte tilfeller kan det også være fornuftig å få bistand fra eksterne rekrutteringsfirmaer for å sikre tilstrekkelig bredt rekrutteringsgrunnlag.

Valgkomiteen må avgi en begrunnet innstilling som sammenfatter det arbeidet som er utført, de vurderinger som er foretatt og begrunnelse for de kandidater som foreslås valgt av generalforsamlingen. Styret skal ivareta selskapets og aksjonærfellesskapets interesser på en god måte, og innstillingen bør forankres hos de største aksjonærene.

Folketrygdfondet mottar ofte henvendelse fra valgkomiteene med forespørsler om innspill og synspunkter på styresammensetningen. Vi er positive til slike henvendelser, og søker å gi konstruktive tilbakemeldinger på henvendelser vi mottar. Slike prosesser bidrar til god forankring og forståelse av valgkomiteens forslag til sammensetning av styrende organer i selskapet.

Valgkomiteen bør sammensettes slik at flertallet av medlemmene er uavhengige av styret og ledende ansatte, og lederen bør være uavhengig av største eier.

LEDERLØNNSORDNINGER

I årets generalforsamlings sesong har de fleste saker som Folketrygdfondet har stemt mot vært knyttet til lederløns-erklæringer og tilhørende emisjonsfullmakter. Konkurransedyktig lederlønn, herunder transparente og målrettede insentivordninger er positivt når det bidrar til å sikre aksjonærverdier, men den samlede kompensasjonen må ikke ha et urimelig omfang eller bli bestemt av eksterne forhold ledelsen ikke kan påvirke. Folketrygdfondet har utarbeidet retningslinjer for lederlønsordninger som vi legger til grunn for våre vurderinger. Retningslinjene er tilgjengelig på www.ftf.no.

I våre vurderinger av lederløns-erklæringer legger vi vekt på om insentivordningene er utformet slik at de faktisk bidrar til en mer effektiv og resultatorientert ledelse. Det må fastsettes klare resultatkrav som går utover det som normalt må forventes og som ikke er bestemt av eksterne forhold som er utenfor ledelsens påvirkningsmulighet. Videre bør det være en sammenheng mellom selskapets resultater og den samlede kompensasjonen, herunder en maksimal ramme for årlig avlønning som ikke oppfattes som urimelig i forhold til de oppnådde resultater.

Folketrygdfondet ser gjerne at rene resultatorienterte bonusordninger kombineres med aksjekjøp i selskapet for å sikre langsiktighet og riktige strategivalg. Det er imidlertid viktig at det er knyttet visse minimumskrav til bindingstid ved opsjons- og aksjerelaterte ordninger. I den grad opsjoner tildeles, bør det beregnes virkelig verdi av opsjonsordningene, regnskapsmessige konsekvenser for selskapet og potensielle utvanningseffekter. Dette er viktig for at aksjonærene skal ha mulighet til å vurdere hvilken verdioverføring som skjer fra aksjonærene til selskapets ledelse. Ved aksjerelaterte ordninger bør en vesentlig andel av aksjene beholdes i minimum tre år.

Lederløns-erklæringen skal redegjøre for virkningene av godtgjørelsesavtaler foregående år for selskapet og aksjonærene. Dette vil gjøre det mulig for aksjonærene å vurdere totaliteten i ordningen, herunder eventuell utvanningseffekt.

Lederløns-erklæringen skal forelegges generalforsamlingen for rådgivende uttalelse. Dersom ordningen omfatter godtgjørelse i form av aksjer, tegningsretter, opsjoner eller lignende, eller på annen måte er knyttet til utvikling i aksjekursen, skal den godkjennes av generalforsamlingen. Forut-

setter godtgjørelsesordningen at det utstedes nye aksjer, må det i tillegg foreligge en tilstrekkelig stor emisjonsfullmakt. Vår erfaring er at det ikke tydelig nok fremkommer om lederløns-erklæringen forelegges for rådgivende eller bindende vedtak. Vi ser det som en stor fordel om det klart og tydelig fremkommer hvilket vedtak som fattes, og at vedtaket ikke inneholder både rådgivende og bindende vedtak eller forutsettes å dekke en emisjonsfullmakt.

Ved vurdering av lederlønsordninger vektlegger Folketrygdfondet følgende:

1. Erklæring for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte iht Allmennaksjelovens § 6-16 (a) skal fremgå av årsrapporten.
2. Insentivbaserte lønnsordninger skal ta utgangspunkt i oppnådde resultater utover det som normalt må forventes, og må vurderes i lys av den generelle markedsutviklingen og ikke bestemmes av eksterne forhold som er utenfor ledelsens påvirkningsmulighet.
3. Det bør fastsettes en maksimal ramme for årlig avlønning av ledelsen som ikke oppfattes som urimelig sett i forhold til de oppnådde resultater. Pensjoner, andre tilleggssytelser og sluttvederlag må heller ikke ha et urimelig omfang.
4. Insentivordningene skal utformes slik at de i størst mulig grad motiverer ledelsen til langsiktig verdiskaping og oppbygging av robuste organisasjoner med et godt arbeidsmiljø.
5. Det bør legges til rette for at en andel av utbetalt resultatbonus kan plasseres i selskapets aksjer for å sikre langsiktighet og riktige strategivalg.
6. Forslag om opsjonsrammer skal omfatte tildelingskriterier, og det bør beregnes virkelig verdi av opsjonsordningene, regnskapsmessige konsekvenser for selskapet og potensielle utvanningseffekter.
7. Ved bruk av opsjonsordninger bør innløsningskurs justeres årlig. Ved aksjebaserte ordninger og opsjoner bør en vesentlig andel av aksjene beholdes i minimum tre år.
8. Styrets medlemmer skal ikke omfattes av insentivordninger.

For å kunne opptre på en konsekvent og forutsigbar måte, har vi fastsatt prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet.

FOLKETRYGDFONDETS PRINSIPPER FOR ANSVARLIG INVESTERINGSVIRKSOMHET

1. Folketrygdfondets forvaltning bygger på målet om høyest mulig avkastning over tid innenfor rammen av de mandater som er gitt Folketrygdfondet. Langsiktig verdiskaping er avhengig av en god økonomisk og miljømessig utvikling i selskapene, god forvaltning av selskapenes samfunnsansvar samt velfungerende og effektive markeder.
2. Folketrygdfondet integrerer hensynet til eierstyring, miljø og samfunnsansvar i investeringsvirksomheten i tråd med internasjonalt anerkjente prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet. Integreringen hensyntar investeringsstrategier og rollen som langsiktig finansiell forvalter.
3. Folketrygdfondets overordnede målsetting for eierskapsutøvelse er å sikre finansielle interesser.
4. Folketrygdfondet skal aktivt bidra til utvikling av gode nasjonale standarder innen ansvarlig investeringsvirksomhet og eierskapsutøvelse.
5. Folketrygdfondets eierskapsutøvelse er basert på FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI), OECDs retningslinjer for eierskapsutøvelse og Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.
6. Folketrygdfondet skal opptre på en ansvarlig og forutsigbar måte, behandle eierspørsmål med en stor grad av aktsomhet og opptre slik at det ikke skapes tvil om Folketrygdfondets rolle, selvstendighet og nøytralitet i forhold til andre interessenter.
7. Folketrygdfondet skal søke å være representert, direkte eller ved fullmakt, på generalforsamlinger i selskapene. Folketrygdfondet kan være representert i selskapers valgkomiteer, representantskap og bedriftsforsamlinger. Folketrygdfondet har ikke anledning til å være representert i selskapers styrer.
8. Folketrygdfondet vurderer selskapenes håndtering av problemstillinger knyttet til eierstyring, miljø og samfunnsansvar. I den forbindelse vurderes hvilke retningslinjer selskapet har nedfelt, hvordan disse retningslinjene følges opp gjennom aktuelle tiltak og i hvilken grad selskapet rapporterer om gjennomføringen av retningslinjene. I tillegg vurderes i hvilken grad styret er involvert i dette arbeidet.
9. Ved investeringer i norske aksjer bruker Folketrygdfondet eierskapsutøvelse og dialog med selskapet som virkemiddel for å oppnå endringer i samsvar med de prinsipper som Folketrygdfondet legger til grunn for sin investeringsvirksomhet. Som ytterste konsekvens vil Folketrygdfondet kunne selge seg ut av selskapet dersom dialog ikke fører frem.
10. Folketrygdfondet overvåker alle norske selskaper som Folketrygdfondet har foretatt kredittinvesteringer i. Selskaper som bryter Folketrygdfondets prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet vil styret kunne utelukke fra investeringsuniverset dersom forholdene ikke rettes opp.
11. Ved investeringer i nordiske aksjer eller nordiske rentebærende papirer gir Finansdepartementet melding til Folketrygdfondet om utelukkelse av et selskap fra investeringsuniverset på bakgrunn av anbefaling fra Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland.
12. Folketrygdfondet skal årlig offentliggjøre resultatene av arbeidet med ansvarlig investeringsvirksomhet. Det skal utvises aktsomhet og skjønn i rapporteringen og selskaps-sensitiv informasjon skal ikke offentliggjøres.

ORDFORKLARINGER

ESG

«Environment, Social and Corporate Governance» eller miljø-, samfunns- og styringsmessige spørsmål.

FNs Global Compact

Et initiativ som oppfordrer bedrifter å følge og rapportere om hvordan de implementerer 10 prinsipper innenfor menneskerettigheter, arbeidslivstandarder, miljø og antikorrupsjon.

FNs PRI

FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. Initiativet handler om det å være en ansvarlig eier ved å integrere ESG-temaer i eierskapsutøvelsen.

OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper

Dette er et anerkjent rammeverk for samfunnsansvar som myndighetene er forpliktet til å fremme. Retningslinjene er frivillige, men er anbefalt fra regjeringen til de flernasjonale selskapene.

OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse

Prinsippene representerer en felles basis som OECD-landene anser nødvendig for utvikling av god praksis innen eierstyring og selskapsledelse.

Langsiktig verdiskaping er avhengig av god økonomisk og miljømessig utvikling i selskapene, god forvaltning av selskapenes samfunnsansvar, god eierstyring og velfungerende markeder.

Folketrygdfondet har utviklet et godt og hensiktsmessig konsept for ansvarlig forvaltning, og vi har nå høyere aktivitet mot flere selskaper enn tidligere.

ANSVARLIG INVESTERINGSVIRKSOMHET

Ansvarlig investeringsvirksomhet ivaretar langsiktige økonomiske, sosiale og miljømessige interesser. I praksis innebærer dette integrering av viktige miljø-, samfunns- og styringsmessige (ESG) spørsmål i selskapsanalyser og investeringsbeslutninger. Det medfører i tillegg at eierskapsutøvelse brukes for å fremme oppmerksomhet på ESG-relaterte problemstillinger med tilknyttet finansiell risiko.

For å oppnå best mulig avkastning over tid ønsker Folketrygdfondet å investere i selskaper med høy kvalitet på forretningsdrift og ledelse. Hvordan et selskap håndterer miljø og samfunnsmessige forhold blir ansett som en ledende indikator på kvaliteten på selskapets ledelse og selskapets evne til langsiktig verdiskaping.

Prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet

Folketrygdfondet har fastsatt prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet som gjelder for alle våre investeringer. Vi bruker imidlertid forskjellige metoder i oppfølgingen av de ulike deler av porteføljen.

I forvaltningen av den norske aksjeporteføljen er eierskapsutøvelse og dialog med selskaper viktige virkemidler. Dette innebærer blant annet at vi tar opp aktuelle ESG-problemstillinger med selskapets ledelse slik at selskapet skal få mulighet til å rette opp uakseptable forhold. Dersom selskapene etter slike samtaler ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til våre synspunkter, kan det være aktuelt for oss å ta opp problemstillingen i generalforsamling. Skulle heller ikke en slik prosess føre frem, må vi til slutt vurdere salg av vår aksjepost i selskapet.

Dersom vi mener at et selskap opererer i strid med våre prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet, vil det være Folketrygdfondets styre som beslutter om selskapet skal tas ut av vårt investeringsunivers. Selskapet vil imidlertid ikke bli trukket ut av den referanseindeksen Finansdepartementet har fastsatt, og som Folketrygdfondets avkastning måles mot.

Renteplasseringer gir ikke samme eierrettigheter og innebærer derfor heller ikke samme eieransvar som aksjeplasseringer. Vi forholder oss likevel til ESG-problemstillinger også når det gjelder våre renteinvesteringer, og dersom vi

avdekker mulige brudd på våre investeringsprinsipper vil aktuelle tiltak bli vurdert og iverksatt. For selskaper hvor vi har både aksje- og renteplasseringer, vil de tiltak vi velger å gjennomføre omfatte begge plasseringsformer.

For investeringer i nordiske aksjer eller rentebærende papirer utstedt av nordiske selskaper, følger vi de beslutninger Finansdepartementet tar på bakgrunn av anbefalingene fra Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland. Dette betyr at dersom Finansdepartementet beslutter at det er selskaper Statens pensjonsfond utland ikke skal investere i, så trekkes disse verdipapirene også ut av Folketrygdfondets investeringsunivers.

Arbeidsmetoder og verktøy

ESG-analyse

Siden 2009 har Folketrygdfondet økt ressursbruken på arbeidet med ansvarlige investeringer, særlig knyttet til analyse av såkalte ESG-problemstillinger. Folketrygdfondet utarbeider helhetlige analyser som er et godt grunnlag for oppfølging av det enkelte selskaps arbeid med selskapsstyring og miljø- og samfunnsmessige forhold som kan ha betydning for verdiskapingen på lang sikt.

For hvert av selskapene i den norske aksjeporteføljen har vi utarbeidet en ESG-analyse. I disse analysene inngår en vurdering av hvilke retningslinjer selskapet selv har nedfelt, hvordan disse retningslinjene er iverksatt og hvorvidt selskapet rapporterer om etterlevelsen.

ESG-analysen er gjort tilgjengelig for porteføljeforvalterne i aksjeavdelingen, slik at denne informasjonen er integrert i vurderingen av de enkelte selskaper. Dette har medført at aktuelle ESG-problemstillinger, i større grad enn tidligere, tas opp i møter med ledelsen i selskapene.

Når Folketrygdfondet gjør et selskap oppmerksom på et ESG-relatert problem, forventer vi at selskapet redegjør for hvordan det forholder seg til problemet og, om nødvendig, iverksetter tiltak. Folketrygdfondet erkjenner at ulike problemer og utfordringer krever ulikt tidsperspektiv for å få på plass hensiktsmessig løsning. Vi legger imidlertid vekt på å følge opp hvert enkelt tilfelle inntil problemet er tilfredsstillende håndtert.

Medieovervåkning

Folketrygdfondet overvåker kontinuerlig de selskaper som inngår i våre aksje- og renteporteføljer gjennom internett-søk i redaksjonelle kilder verden over. Søkene er systematisert, og Folketrygdfondet får melding dersom selskaper i vår portefølje knyttes til sentrale spørsmål om samfunnsansvar. Hensikten er å følge med på om selskapene etterlever sine egne retningslinjer og ikke opererer i strid med internasjonale konvensjoner og anerkjente normer for ansvarlig drift.

Dialog med selskapene

Folketrygdfondet legger vekt på å ha en konstruktiv og god dialog med selskapene om eierspørsmål og samfunnsansvar. Vi har erfart at denne type dialog kan ha flere former.

Proaktiv dialog skjer før, eller uten at, eventuelle brudd på anerkjente normer for ansvarlig drift har oppstått. Her er oppmerksomheten rettet mot områder der selskapet kan gjøre forbedringer. Denne type dialog har ofte lange tidsforløp og behov for oppfølging.

Reaktiv dialog skjer eksempelvis dersom det oppstår spørsmål om hvorvidt et selskap gjennomfører aktiviteter som er i strid med ansvarlig drift. Dette er ofte utløst av en bestemt hendelse med tilhørende mediedekning. Reaktiv dialog skjer ofte raskt når spørsmål har oppstått, og i de fleste tilfeller må selskapet iverksette umiddelbare tiltak for å klargjøre fakta rundt saken og løse eventuelle problemer.

Det siste året har Folketrygdfondet vært i dialog med flere selskaper vedrørende eksempelvis miljømessige problemstillinger som også har fått oppmerksomhet i media. I hvert av disse tilfellene har Folketrygdfondet hatt en dialog med selskapet for å klargjøre fakta om saken og vurdert risiko for medvirkning til uansvarlig virksomhet gjennom investeringer i selskapet.

KONKRETE SAKER

Anti-korrupsjon

- Dialog med ett selskap angående deres arbeid knyttet til anti-korrupsjon.
- Vi har oppfordret to selskaper til å utvikle offentlige retningslinjer for anti-korrupsjon.

Miljø

- Dialog med fem selskaper angående deres arbeid med ulike miljømessige problemstillinger.

Menneskerettigheter/ arbeidstakerrettigheter

- Dialog med to selskaper som har hatt aktiviteter i områder hvor menneskerettighetsovergrep er et problem.
- Dialog med ett selskap angående mulig brudd på arbeidstakerrettigheter.
- Vi har oppfordret ett selskap til å utvikle retningslinjer for arbeidstakers rettigheter.

Rapportering og kommunikasjon

- Dialog med fire selskaper angående forbedret rapportering om miljø- og samfunnmessige forhold.

Som stor aksjonær i enkeltelskaper i oppdrettsnæringen tar vi problemene i næringen på alvor. Vi har diskutert aktuelle utfordringer både med miljøorganisasjoner, andre investorer og representanter fra næringen.

Prioriterte temaer i den norske aksjeporteføljen

Basert på en vurdering av hvilke ESG-relaterte problemstillinger vi mener det er knyttet størst økonomisk risiko til for Folketrygdfondets samlede portefølje, har vi valgt å prioritere følgende tre hovedtemaer; rapportering og kommunikasjon, anti-korrupsjon og klimagassutslipp.

Rapportering og kommunikasjon

Folketrygdfondet mener at rapportering om miljø- og samfunnsmessige forhold fra de selskapene vi er investert i er av stor betydning. Denne type rapportering bør forklare investorer og andre interessenter hvordan selskapet håndterer ESG-relaterte problemstillinger og utfordringer for å redusere tilknyttet risiko. For at vi skal kunne foreta gode og ansvarlige investeringsbeslutninger, er vi avhengige av denne type informasjon.

I tillegg til direkte dialog med norske selskaper om viktigheten av tilstrekkelig og hensiktsmessig rapportering rundt miljø- og samfunnsmessige problemstillinger, har Folketrygdfondet vært involvert i utviklingen av nye krav til rapportering om samfunnsansvar i den norske regnskapsloven.

Anti-korrupsjon

Korrupsjon kan ha betydelig økonomisk risiko som følge av omdømmeskade, utelukkelse fra markeder, juridiske prosesser, ileggelser av bøter osv.

I 2010 gjennomførte Folketrygdfondet en analyse av retningslinjer knyttet til anti-korrupsjon i utvalgte selskaper i den norske aksjeporteføljen. Analysen avdekket manglende eller utilstrekkelige retningslinjer for anti-korrupsjon i enkelte selskaper. Dette har vært et viktig tema i samtaler med ledelsen i disse selskapene i 2010 og hittil i 2011.

Folketrygdfondet har i 2011 gjennomført opplæringstiltak med sikte på å øke vår kompetanse om temaet anti-korrupsjon og hvordan vi som investor kan arbeide for å redusere korrupsjonsrelatert risiko i de selskapene vi er investert i.

Klimagassutslipp

Det er knyttet både miljø- og økonomiske kostnader til selskapers klimagassutslipp som følge av stadig økende

energipriser, muligheter for at det kommer en eventuell CO₂-skatt, behov for tilpasning til stadig mer omfattende regelverk for klimagassutslipp og konsekvenser av omdømmeskade.

Etter vår vurdering vil klimagassutslipp, i tillegg til andre viktige miljøspørsmål, være et viktig tema for selskaper og investorer fremover. Folketrygdfondet har derfor valgt å fortsette vår deltakelse i Carbon Disclosure Project 2011.

Spesielle satsingsområder

Folketrygdfondet er investert i enkelte sektorer hvor det har vært særlige ESG-utfordringer de senere år. Med bakgrunn i dette har vi det siste året arbeidet mye med aktuelle problemstillinger innen områdene ukonvensjonell olje- og gassutvinning samt lakseoppdrett.

Ukonvensjonell olje- og gassutvinning

Utviklingen av såkalte ukonvensjonelle olje- og gassressurser, som oljesand i Canada og skifergass i USA, er blitt et viktig tema de siste årene. Dette har sammenheng med at denne type virksomhet har implikasjoner for blant annet påviste energireserver, langsiktig energisikkerhet og, ikke minst, de miljø- og samfunnsmessige utfordringene det er å utvinne disse ressursene.

På generalforsamlingen i Statoil ASA den 19. mai 2011 var det fremsatt et aksjonærforslag om at Statoil bør trekke seg ut av oljesandprosjektet i Canada. Folketrygdfondet fant det riktig å stemme mot forslaget.

Utvinning av oljesandressurser reiser mange krevende problemstillinger. Statoil har informert aksjonærer og finansmarkedet om planer, utfordringer og risikoer knyttet til oljesandprosjektet i Canada. Selskapet har satt mål i forhold til forsvarlig utvikling av oljesandprosjektet og har levert rapportering om etterlevelse av målene. Folketrygdfondet har tatt denne informasjonen til etterretning, og vil følge den videre utviklingen. Etter Folketrygdfondets syn er det styrets ansvar å fastlegge og følge opp selskapets strategi, herunder å løpende vurdere tidligere vedtatte strategiske beslutninger. Basert på normal styringsmessig rollefordeling er saken om oljesandprosjektet i Canada etter vår vurdering derfor ikke en generalforsamlingssak.

Lakseoppdrett

Folketrygdfondet har i år arbeidet med ulike utfordringer i oppdrettsnæringen, herunder spørsmål om rømming, lakselus, fôr og omdømmet til næringen.

Folketrygdfondet har vært i dialog med ledelsen i de selskapene vi har eierinteresser i for å stille spørsmål knyttet til de ovennevnte temaene. Det er ikke vår oppgave å fortelle selskapene hvordan de bør håndtere ulike problemer, men å gjøre dem oppmerksom på den finansielle risiko vi ser og oppfordre dem til en forsvarlig håndtering av problemene slik at store negative konsekvenser for selskapets langsiktige verdiskaping unngås.

Samarbeid og eksterne initiativer

Folketrygdfondet har det siste året ytterligere økt deltakelsen i eksterne initiativer, konferanser og seminarer knyttet til ansvarlige investeringer samt samarbeidsprosjekter i Norge. Dette gir oss mulighet til å utveksle informasjon og erfaringer om ansvarlig investeringspraksis med andre interessenter.

CDP

Ved utgangen av 2009 besluttet Folketrygdfondet å bli en deltagende investor til Carbon Disclosure Project (CDP). CDP er en uavhengig ikke-kommersiell organisasjon som har verdens største database om bedrifters håndtering av klimagassproblematikken. CDP utarbeider en årlig spørreundersøkelse knyttet til bedrifters klimagassutslipp samt klimarelaterte risikoer og muligheter. Undersøkelsen sendes til børsnoterte selskaper på vegne av de deltagende investorene.

Av de 37 selskapene i Folketrygdfondets norske aksjefølgje som mottok CDP 2010 spørreundersøkelsen, var det 20 (54 prosent) som svarte. Informasjonen fra de norske selskapene er innarbeidet i Folketrygdfondets selskaps-spesifikke ESG-analyser. Folketrygdfondet mener CDP er et nyttig initiativ, og har derfor besluttet å fortsatt støtte prosjektet i 2011.

PRI

Folketrygdfondet sluttet seg til og signerte FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI) i 2008. FNs seks prinsipper tar utgangspunkt i at man som en ansvarlig eier og investor

integrerer ESG-temaer i forvaltningsarbeidet. Folketrygdfondet mener initiativet kan bidra til å bevisstgjøre finansmarkedene på områder det er viktig å ivareta for å sikre en god, langsiktig verdiskaping i næringslivet.

Hvert år blir alle deltagende investorer i PRI gjennom PRIs årlige spørreundersøkelse bedt om å rapportere om gjennomføringen av prinsippene. Folketrygdfondet har i 2011 avgitt rapport for andre gang (se egen artikkel hvor prinsippene omtales nærmere). Rapporteringsarbeidet har vært en verdifull erfaring som har bidratt til å identifisere områder hvor innsatsen kan styrkes fremover.

Bærekraftig verdiskaping

Siden 2008 har Folketrygdfondet deltatt i samarbeidsprosjektet Bærekraftig verdiskaping. På vegne av deltagende investorer ble det gjennom prosjektet sendt ut en spørreundersøkelse til alle selskaper som inngikk i Oslo Børs hovedindeks i 2008 og 2009. Selskapene ble bedt om å besvare spørsmål knyttet til håndtering av konkrete ESG-temaer.

Resultatene fra den siste undersøkelsen er innarbeidet i Folketrygdfondets ESG-analyse av det enkelte selskap, og brukes som utgangspunkt i samtaler med selskapsledelsen. Prosjektet har bidratt til å sette i gang positive prosesser i selskapene. Etter vår vurdering er det også rom for ytterligere videreutvikling av samarbeidsprosjektet slik at den informasjonen som innhentes kan bli et enda mer tilgjengelig og nyttig grunnlag til bruk både for investorer, bedrifter og andre interessegrupper.

Vi vurderer samarbeid med andre investorer som et viktig verktøy for å oppnå våre mål.

FNs PRINSIPPER FOR ANSVARLIGE INVESTERINGER

FNs seks prinsipper for ansvarlige investeringer (FNs PRI) tar utgangspunkt i at man som en ansvarlig eier og investor integrerer temaer som omfatter miljø-, samfunns- og styringsmessige spørsmål – Environmental, Social and Corporate Governance (ESG) – i forvaltningen.

Folketrygdfondet mener FNs PRI er et godt initiativ som kan bidra til å bevisstgjøre finansmarkedene på områder det er viktig å ivareta for å sikre en langsiktig verdiskaping i næringslivet. Vi har derfor sluttet oss til FNs PRI og presenterer nedenfor de tiltak vi gjennomfører for å følge opp det enkelte prinsipp i forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge.

1. Vi skal innarbeide ESG-temaer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser.

Folketrygdfondet forvalter Statens pensjonsfond Norge på vegne av Finansdepartementet. I de retningslinjer Finansdepartementet har gitt for forvaltningen fremgår det blant annet at Folketrygdfondet skal integrere hensyn til god selskapsstyring og miljømessige og sosiale spørsmål i investeringsvirksomheten. Det fremgår også at eierskapsutøvelsen i hovedsak skal baseres på internasjonalt anerkjente prinsipper for bedriftens samfunnsansvar og ansvarlige investeringer. I tråd med mandatet fra Finansdepartementet har Folketrygdfondet utarbeidet prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet og integrert disse i vår investeringsmetodikk og løpende forvaltningsarbeid.

Det er Folketrygdfondets oppfatning at hvordan selskapene arbeider med ESG-spørsmål er en viktig indikator på kvaliteten av den samlede ledelsen av et selskap. Videre mener vi at dersom vi ikke har tilstrekkelig oppmerksomhet rettet mot ESG-relaterte problemstillinger i vår investeringsportefølje, vil dette ha en negativ innvirkning på avkastningen for Statens pensjonsfond Norge over tid. Vi har derfor integrert spørsmål knyttet til miljø, samfunnsansvar og god selskapsstyring i våre investeringsanalyser og beslutningsprosesser.

2. Vi skal være aktive eiere og innarbeide ESG-temaer i vår eierskapsutøvelse.

Folketrygdfondet skal være en aktiv eier og en langsiktig og

ansvarlig investor som integrerer ESG-relaterte betraktninger i vår eierskapsutøvelse. Vi forsøker å være representert, personlig eller ved fullmakt, på alle generalforsamlinger i selskaper som inngår i den norske aksjeporteføljen. Når det gjelder den nordiske aksjeporteføljen, stemmer vi via fullmakt med stemmeinstruks. Vår stemmegivning er basert på en grundig vurdering av de fremsatte forslagene, og våre prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet er et viktig grunnlag for disse vurderingene.

Når vi anser det hensiktsmessig, tar vi også gjennom året opp ESG-relaterte problemstillinger med ledelsen i selskaper som inngår i den norske aksjeporteføljen. Gjennom dialog med selskapsledelsen forsøker Folketrygdfondet å redusere risikoen for at problemstillinger knyttet til ESG-relaterte forhold skal ha negativ innvirkning på den langsiktige utviklingen av selskapet.

ESG-temaer er også integrert i forvaltningen av den norske renteporteføljen der vi har posisjoner i mange av de samme selskapene som inngår i den norske aksjeporteføljen.

3. Vi skal arbeide for tilfredsstillende rapportering av ESG-temaer fra de selskaper vi er investert i.

Folketrygdfondet mener at selskapenes ESG-rapportering er viktig, og vi legger derfor stor vekt på dette i vår dialog med selskapsledelsen. Folketrygdfondet oppfordrer også de selskapene vi er investert i til å følge FNs Global Compact.

Dette initiativet krever årlig rapportering fra deltagende bedrifter om deres gjennomføring av initiativets ti prinsipper innenfor menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon.

Videre er Folketrygdfondet en deltagende investor til Carbon Disclosure Project (CDP). CDP utarbeider en årlig spørreundersøkelse knyttet til bedrifters håndtering av klimagassproblematikken som sendes til børsnoterte selskaper verden rundt. Vi er også medlem av prosjektet Bærekraftig verdiskaping i Norge. På vegne av prosjektets deltagende investorer ble det sendt ut en spørreundersøkelse knyttet til selskapenes håndtering av ESG-temaer til alle selskaper som var registrert på Oslo Børs hovedindeks i 2008 og 2009.

4. Vi skal fremme aksept for, og implementering av, prinsippene i finansmarkedet.

Folketrygdfondet er involvert i to fora som fremmer ESG-temaer, og i betydelig grad prinsippene i FNs PRI, i finansmarkedet. Det første er prosjektet Bærekraftig verdiskaping, som er omtalt ovenfor. Det andre er Eierforum, som består av de største institusjonelle investorene i Norge og bidrar til utviklingen av den norske anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

I tillegg diskuterer vi temaer knyttet til norske selskapers håndtering av ESG-temaer og hvordan investorer skal implementere PRIs prinsipper med andre investorer. Det er Folketrygdfondets oppfatning at både formelt og uformelt samarbeid med andre investorer er viktig for å fremme aksept for, og integrering av, ESG-hensyn i finansmarkedet.

5. Vi skal samarbeide for å sikre en effektiv gjennomføring av prinsippene.

Folketrygdfondet samarbeider med andre investorer for å ivareta våre interesser. Dette er nedfelt i våre prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet. Et slikt samarbeid kan omfatte ESG-problemstillinger når vi mener dette er hensikts-

messig. Som omtalt ovenfor samarbeider Folketrygdfondet med andre investorer både gjennom investorinitiativer som Eierforum og prosjektet Bærekraftig verdiskaping i Norge og Carbon Disclosure Project (CDP) på internasjonalt nivå. Vi er også involvert i en rekke mer uformelle investorsamarbeid knyttet til selskaps-spesifikke oppdrag samt forskning og dialog om ESG-problemstillinger på bransjenivå.

6. Vi skal rapportere om våre aktiviteter og utviklingen i arbeidet med implementering av prinsippene.

Folketrygdfondet utarbeider en årlig rapport om vår eierskapsutøvelse. Rapporten er offentlig tilgjengelig. I rapporten orienterer vi blant annet om hvilke aktiviteter vi har utført for å ivareta våre eier- og investorinteresser og hvordan vi har operasjonalisert våre prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet i forvaltningsarbeidet.

I de retningslinjer Finansdepartementet har gitt, fremgår det at Folketrygdfondet skal integrere hensyn til god selskapsstyring og miljømessige og sosiale spørsmål i investeringsvirksomheten.

DELTAKELSE I STYRENDE ORGANER

I henhold til Folketrygdfondets prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet kan Folketrygdfondet være representert i selskapers valgkomiteer, representantskap og bedriftsforsamlinger. Folketrygdfondet skal ikke være representert i selskapers styre. Oversikten nedenfor er oppdatert per juni 2011, og viser hvilke verv ansatte i Folketrygdfondet har.

Bedriftsforsamlinger:

Norske Skog ASA	–	Porteføljeforvalter Ann Kristin Brautaset	medlem
Norsk Hydro ASA	–	Viseadm. direktør Lars Tronsgaard	medlem
Orkla ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva Porteføljeforvalter Ann Kristin Brautaset	medlem medlem
Statoil ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	leder
Telenor ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	nestleder

Representantskap:

DnBNOR ASA	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem
DnBNOR Bank ASA	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem
DnBNOR Boligkreditt AS	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem
DnBNOR Næringskreditt AS	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem
DnBNOR Skadeforsikring AS	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem
Gjensidige ASA	–	Sjefsjurist Christina Stray	medlem
Storebrand ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva Viseadm. direktør Lars Tronsgaard	medlem varamedlem
Vital Forsikring ASA	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem

Valgkomité:

Orkla ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	medlem
Schibsted ASA	–	Direktør Nils Bastiansen	medlem
Statoil ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	leder
Storebrand ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	medlem
TGS-Nopec ASA	–	Sjefsjurist Christina Stray	medlem
Veidekke ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	medlem
Yara ASA	–	Adm. direktør Olaug Svarva	medlem

ANNEN RELEVANT INFORMASJON

Følgende dokumenter finnes på Folketrygdfondets nettside www.ftf.no:

- Lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens Pensjonsfond
- Lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet
- Vedtekter for særlovselskapet Folketrygdfondet
- Mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge
- Folketrygdfondets prinsipper for ansvarlig investeringsvirksomhet
- Folketrygdfondets retningslinjer for lederlønsordninger

På Finansdepartementets nettside, www.finansdepartementet.no, finner man blant annet lenker til:

- Statsbudsjettet for 2011
- Meld. St. 15 (2010–2011) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2010
- Ot.prp. nr. 2 (2005–2006) Om lov om Statens pensjonsfond
- Ot.prp. nr. 49 (2006–2007) Om lov om Folketrygdfondet
- Informasjon om Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland

Nettstedet www.nues.no inneholder blant annet:

- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Nettstedet www.unpri.org kan gi mer utfyllende informasjon om:

- FNs prinsipper for ansvarlige investeringer
- FNs Global Compact

På www.oecd.org kan man finne informasjon om:

- OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper

Nettstedet www.baerekraftigverdiskaping.no inneholder informasjon om:

- Investorprosjektet Bærekraftig verdiskaping

Nettstedet www.cdproject.net inneholder informasjon om:

- Carbon Disclosure Project (CDP)

Folketrygdfondet

Haakon VIIs gate 2 Tlf: 23 11 72 00
Postboks 1845 Vika folketrygdfondet@ftf.no
0123 Oslo www.ftf.no